

«Քայլ առ քայլ»

բարեգործական հիմնադրամ

«Նախադպրոցական հաստատության մանկավարժական աշխատողների մասնագիտական կարողությունների և հմտությունների զարգացման» ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝ «Սաների հայրենաճանաչողության ձևավորման կարևորությունը»

Դաստիարակ՝ Քնարիկ Խաչատրյան

Մանկապարտեզ՝ «Մեղրի համայնքի համանկապարտեզ» ՀՈԱԿ

2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն3

Տեսական մաս

Գլուխ I

1.1. Նախադպրոցական տարիքի երեխաների հայրենասիրական դաստիարակության աշխատանքի մեթոդները6

Գործնական մաս

Գլուխ II

2.1. Հայրենաճանաչողական, նպատակային պարապմունքի պլան...12

Եզրակացություն, առաջարկություն.....21

Գրականության ցանկ25

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Նախադպրոցական տարիքի երեխաների հայրենասիրական դաստիարակությունն ներկայումս ճանաչվում է որպես կրթական համակարգի հիմնական նպատակներից մեկը:

Երկրի հզորությունը նրա քաղաքացիական համայնքի մեջ է: Մարդու մեջ իր հայրենիքի նկատմամբ հարգանք և սեր սերմանելու գործընթացը պետք է սկսել մանկուց: Նախադպրոցականների ժամանակին և գրագետ բարոյական և հայրենասիրական դաստիարակությունը կօգնի մեծացնել մարդկանց սերունդ, որոնք անտարբեր չեն իրենց հայրենի երկրի պատմության, նրա մշակույթի, ավանդույթների իդեալների նկատմամբ:

Սկզբում մանկապարտեզում, այնուհետև դպրոցում և համալսարանում համակարգված, նպատակաուղղված աշխատանքի միջոցով է հնարավոր ճիշտ, հարգալից քաղաքացիական վերաբերմունք ձևավորել հայրենիքի նկատմամբ, հանդուրժողականություն միմյանց նկատմամբ, սեր և հարգանք ծնողների նկատմամբ:

Նախադպրոցական տարիքի երեխաների հայրենասիրական դաստիարակությունը չի կարող իրականացնել այն մարդը, ով ինքն իր երկրի հայրենասեր չէ: Դաստիարարը ինքը պետք է ունենա ազգային նկագիր, արժանապատվություն, հեղինակություն, որպեսզի հստակ հասկանա իր գործի պատասխանատվությունը և հասնի ազգային ոգու խթանմանն ու բարձրացմանը: Շատ կարևոր է, որ դաստիարակը հետաքրքրությամբ և սիրով վերաբերվի իր բնակության վայրին, իմանա իր շրջանի պատմությունն ու ավանդույթները, գնահատի նրա մշակույթը և հարգի տեղական սովորույթները: Այս մասին հրաշալի խոսել է ակադեմիկոս Դ.Ս.Լիխաչովը. «...առանց արմատների իր հայրենի տարածքում, մարդը նման է չորացած թմբուկի՝ դաշտի»:

Հետազոտության թեմայի կարևորության և արդիականության սահմանում:

Ժամանակակից պայմաններում, երբ խորը փոփոխություններ են տեղի ունենում հասարակության կյանքում, հայրենասիրական դաստիարակությունը դառնում է մատաղ սերնդի հետ աշխատանքի կենտրոնական ուղղություններից մեկը:

Ներկայացվող հետազոտության կարևորությունը ընգծելու համար հիմք է համարվում վերջին ժամանակներում Հայաստանում, մեր հայրենիքում կատարվող ցավալի իրադարձությունները, որոնք տարբեր տեսանկյուններից փոխել են մեր բոլորիս կյանքը ու տրամաբանորեն ազդել նաև երեխաների հոգեբանության , աշխարհընկալման վրա: Հիմա, հասարակության անկայունության ժամանակաշրջանում, կարիք կա վերադառնալու մեր ժողովրդի լավագույն ավանդույթներին, նրա դարավոր արժանատիներին, այնպիսի հավերժական հասկացություններին, ինչպիսիք են տոհմը, ազգակցական կապը, հայրենիքը: Ուստի, կարևորում և արդիական են համարում նախադպրոցական տարիքի երեխաների մոտ հայրենաճանաչողության ձևավորման հարցի և հայրենասիրական դաստիարակության անհրաժեշտությունը, ինչին կարելի է հասնել տարբեր թեմատիկ և մշակութային այցերի, նպատակային զբոսանքների միջոցով:

Հետազոտության նպատակը և խնդիրը.

Ընտրված թեմայով հետազոտության նպատակն է նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում նախադպրոցական տարիքի (հատկապես միջին և ավագ խմբի) երեխաների հայրենաճանաչողական, հայրենասիրական դաստիարակության եղանակների, կիրառվող մեթոդների ուսումնասիրությունը: Ինչպես նաև նախադպրոցական տարիքի երեխաների մոտ բարձրացնել հայրենասիրական դաստիարակության մակարդակը, հայրենիքի հանդեպ սեր և հպարտություն սերմանելն է նրա մշակույթով:

Հետազոտության վերջնարդյուքնում կունենանք ոչ միայն հետաքրքիր, մշակութային, պատմական , ճանաչողական այցերի զբոսանքների հիանալի քարտեզ ու ցանկ, այլև հայրենիքին վերաբերվող տարբեր պատմվածքների ընթերցումից, զրույց

հարց ու պատասխանի կազմակերպումից, տարբեր հայրենասիրական բանաստեղծությունների սովորելուց հետո սաների մոտ կունենանք քննադատական, ստեղծագործական և երևակայան մտքի, խոսքի զարգացում:

Արդյունքում հնարավոր կլինի ներկայացված մեթոդներից, եղանակներից , կիրառվող քայլերից ընտրել լավագույնները, մշակել դրանք ու կիրառել դաստիարակի աշխատանքային պրակտիկայում՝ նախադպրոցական հաստատությունում սաների հետ առավել արդյունավետ աշխատանք կազմակերպելու համար:

Նախադպրոցական տարիքի երեխաների հայրենասիրական դաստիարակության աշխատանքի մեթոդները

Հնարավոր չէ երեխայի մեջ հայրենասիրություն սերմանել առանց հարազատ մշակույթին ծանոթացնելու: Բարոյականության դաստիարակության համար մեծ նշանակություն ունի գիտակցված հետաքրքրությունը սեփական ժողովրդի ինքնության նկատմամբ: Երեխայի մշակութային անհատականության «դաստիարակումը» տեղի է ունենում աստիճանաբար. այն սկսվում է ինչ-որ բանի նկատմամբ պարզ հետաքրքրությունից և միայն դրանից հետո՝ հասկանալու և ինքն իրեն մասնակցելու ցանկությամբ:

Նախադպրոցականների հետ հայրենասիրական դաստիարակության վրա աշխատելը պետք է հաշվի առնի երեխայի առանձնահատկությունները՝ կարճաժամկետ ուշադրություն, հետաքրքրություն ամեն ինչի նկատմամբ պայծառ, բարձր հուզական ներգրավվածություն: Մեթոդաբանական մշակումների մեծ մասը, որոնք կիրառվում են նախադպրոցական հաստատություններում, հիմնված են դրա վրա:

Երեխաներին պետք է պատմել մեր անցյալի կարևորագույն իրադարձությունների մասին, իրենց պապերի ու նախապապերի սխրանքների մասին, որոնք կատարել են իրենց պապերն ու նախապապերը հանուն հայրենիքի պահպանության, որքան անձնուրաց են նրանք մարտերում պաշտպանել իրենց հայրենի հողը և որքան ազնվորեն են աշխատել նրա համար: Երեխաները պետք է հպարտանան, որ իրենք նույնպես նման հրաշալի ժողովրդի մի մասն են, և որ նրանց ընտանիքներն անմիջականորեն ներգրավված են երկրի պատմության մեջ:

Նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում հայրենասիրական դաստիարակության վրա աշխատանքը ներառում է հետևյալ ձևերը, որոնք թույլ են տալիս երեխաներին զարգացնել բարոյական և հայրենասիրական զգացմունքներ.

- Ուսուցչի պատմությունը հայրենի հողի (քաղաքի կամ գյուղի) մասին.

- Շրջեք տարածքով:
- Էքսկուրսիա դեպի տեղական պատմության թանգարան, այցելություն հիշարժան վայրեր.
- Հայրենիքի պաշտպանների մասին պատմվածքներ ընթերցում.
- Զրույց հարց ու պատասխանի տեսքով.
- Հայրենիքի մասին բանաստեղծությունների, ասացվածքների և ասացվածքների սովորում.
- Լսելով ժողովրդական երաժշտություն, սովորելով երգեր Հայրենիքի մասին.
- Թեմատիկ բանահյուսական ցերեկույթ.

Երեխայի առաջին պատկերացումը հայրենիքի մասին սկսվում է ընտանիքից՝ նա սիրում է մայրիկին, հայրիկին, եղբորը, քրոջը, տատիկին ու պապիկին: Ընտանիքից հետո հաջորդ օբյեկտը մանկապարտեզն է՝ երեխաներ, ուսուցիչ, դայակ: Աստիճանաբար շրջանակը ընդլայնվում է. փողոցը, որի վրա գտնվում է տունը և մանկապարտեզը, հայրենի քաղաքը կամ գյուղը, հայրենիքի մայրաքաղաքը, ամբողջ երկիրը:

Դաստիարակի խնդիրն է ստեղծել հենց այդպիսի հաջորդականություն երեխայի՝ իրեն շրջապատող աշխարհի ըմբռնման մեջ, որպեսզի խուսափի նրա մտքում հնարավոր շփոթությունից: Եվ թող մեր երեխաները սովորեն հավատալ իրենց, հարգել իրենց սիրելիներին, հոգ տանել հայրենի բնության մասին և հպարտանալ իրենց սիրելի Հայրենիքով:

Հայրենասիրական դաստիարակության գործընթացը պետք է սկսվի նախադպրոցական տարիքից: Քանզի հենց այս ժամանակահատվածում տեղի է ունենում երեխայի անձի հոգևոր և բարոյական հիմքի մշակութային և արժեքային կողմնորոշումների ձևավորում, նրա հույզերի, զգացմունքների, մտածողության զարգացում, հասարակության մեջ սոցիալական հարմարվողականության մեխանիզմներ, ազգային և մշակութային ինքնորոշման գործընթացը:

Այսօր, առավել քան երբևէ, պարզ է դառնում, որ առանց մատաղ սերնդի, ոչ տնտեսության, ոչ մշակույթի, ոչ կրթության մեջ հայրենասիրություն սերմանելու չենք

կարող վստահորեն առաջ շարժվել, քանի որ մեր ապագան պետք է ունենա իր հոգևոր և բարոյական հիմքը, իրը. հոգևոր և բարոյական առանցքը՝ սեր հայրենիքի, իր հայրենիքի հանդեպ: Մարդը փոքր տարիքից սկսում է գիտակցել, որ ինքն իր ընտանիքի, իր ազգի, իր հայրենիքի մի մասն է: Ուստի, նախադպրոցական տարիքից է, որ երեխաների մեջ պետք է սերմանել արժանապատվության և հպարտության զգացում, պատասխանատվություն և հույս, նրանց համար բացահայտել ընտանիքի, ազգի, հայրենիքի իրական արժեքները:

Հայրենասիրությունը մարդու բարոյական հատկանիշներից է, որը ձևավորվում է արդեն նախադպրոցական տարիքում և ինչպես ցանկացած բարոյական հատկանիշ:

Ավելի մեծ նախադպրոցական տարիքի երեխաների հայրենասիրական դաստիարակության աշխատանքների ճիշտ կազմակերպումը հիմնված է, առաջին հերթին, այս տարիքի երեխաների տարիքային կարողությունների և հոգեբանական բնութագրերի իմացության վրա:

Ավելի մեծ նախադպրոցական տարիքում, ինչպես նշում են հոգեբանները, հայտնվում են նոր կազմավորումներ, որոնք վկայում են երեխաների հայրենասիրական դաստիարակության վրա հատուկ աշխատանքի հնարավորության և անհրաժեշտության մասին:

Ներկայումս ծնողների հետ աշխատանքը արդիական է և հատկապես դժվար, այն պահանջում է մեծ նրբանկատություն և համբերություն, քանի որ երիտասարդ ընտանիքներում հայրենասիրություն և քաղաքացիություն սերմանելու հարցերը կարևոր չեն համարվում և հաճախ միայն տարակուսանք են առաջացնում:

Ընտանիքում երեխան ձեռք է բերում տարրական սոցիալական գիտելիքներ, ձեռք է բերում բարոյական հմտություններ, ընկալում է որոշակի արժեքներ և իդեալներ, որոնք անհրաժեշտ են նրան տվյալ հասարակությունում ապրելու համար:

Հայրենասիրությունը մեծ նշանակություն ունի մարդու սոցիալական և հոգևոր զարգացման համար, այն հանդես է գալիս որպես նրա աշխարհայացքի և հայրենի երկրի նկատմամբ վերաբերմունքի բաղկացուցիչ տարր: Ամրապնդվում է սերը հայրենիքի հանդեպ, ի հայտ է գալիս պատասխանատվության զգացում նրա

հզորության և անկախության, նյութական և հոգևոր արժեքների պահպանման, անհատի վեհության ու արժանապատվության զգացումով:

Կ.Դ.Ուշինսկին կարծում էր, որ հայրենասիրությունը ոչ միայն կրթության կարևոր խնդիրն է, այլև նրա հզոր մանկավարժական գործիքը: «Ինչպես չկա մարդ առանց ինքնասիրության,- գրում է նա,- այնպես էլ չկա մարդ առանց հայրենիքի սիրո, և այս սերը կրթությանը տալիս է մարդու սրտի վստահելի բանալին և հզոր հենարան՝ նրա վատության դեմ պայքարելու համար. բնական, անձնական, ընտանեկան և տոհմային հակումներ»:

Նովիցկայա Մ. Յու.-ն նշում է, որ նախադպրոցական տարիքում հայրենասիրական դաստիարակության էությունը երեխայի հոգում հայրենի բնության, տան և ընտանիքի, երկրի պատմության և մշակույթի հանդեպ սիրո սերմեր ցանելն ու մշակելն է, որին կարելի է հասնել դաստիարակների, ուսուցիչների, հարազատների ու ընկերների, հայրենակից կոչվողների աշխատանքի շնորհիվ:

Նախադպրոցական տարիքի երեխաների մեջ հայրենասիրական զգացմունքներ սերմանելու համար անհրաժեշտ է համակարգված աշխատանք: Կախված երեխաների տարիքային առանձնահատկություններից՝ ուսուցիչը կարող է օգտագործել տարբեր մեթոդներ և տեխնիկա՝ զբոսանքներ և էքսկուրսիաներ, դիտում, զրույցներ, պատմություններ, նկարների և նկարազարդումների օգտագործում, գեղարվեստական և ուսումնական գրականության ընթերցում: Երեխաների հետ աշխատելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել տեղական պատմության մոտեցումը:

Հայրենասիրական դաստիարակությունը սկսվում է երիտասարդ տարիքից: Փոքր երեխայի մեջ հայրենիքի հանդեպ սիրո զգացումը սկսվում է սիրուց, սիրուց մոր, ընտանիքի անդամների, տան, մանկապարտեզի դաստիարակի հանդեպ: Աստիճանաբար սերմանվում է հայրենիքի հանդեպ սերը, ձևավորվում է «հայրենիք» հասկացությունը: Աստիճանաբար ընդլայնվում և խորանում է կապվածության զգացումը:

Փոքր երեխայի համար հայրենիքը սկսվում է իր հայրենի վայրից՝ այն փողոցից, որտեղ նա ապրում է, որտեղ գտնվում է նրա մանկապարտեզը: Կրթական աշխատանքը պետք է կապված լինի շրջապատող հասարակական կյանքի և

երեխային շրջապատող հասանելի առարկաների հետ: Նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում հայրենասիրական դաստիարակությունը կարող է արտացոլվել գծապատկերում:

Սոցիալական իրականության հետ երեխաների հաջորդական ծանոթության սխեմա.

Ես - ընտանիք / տուն - մանկապարտեզ - փողոց - թաղամաս - քաղաք - մարզ - երկիր

Նախադպրոցական հաստատության աշխատանքի համակարգը նախադպրոցականներին իրենց հայրենի հողին ծանոթացնելու համար բաղկացած է հետևյալ բլոկներից.

- Ի՞նչ գիտեմ իմ մասին;
- Ես և իմ ընտանիքը;
- Իմ մանկապարտեզը;
- Իմ փողոցը, իմ քաղաքը, իմ քաղաքը տարբերվում է մյուսներից;
- Իմ տարածաշրջանը, նրա առանձնահատկությունները (սոցիալական և բնական միջավայր):

Ողջ նախադպրոցական տարիքում, սկսած կրտսեր խմբից, պետք է համակարգված, համակարգված աշխատանք տարվի երեխաների հայրենասիրական դաստիարակության ուղղությամբ: Պետք է հաշվի առնել երեխաների տարիքային առանձնահատկությունները. Այս աշխատանքը պետք է իրականացվի տարբեր մեթոդների և տեխնիկայի կիրառմամբ և օրգանապես պետք է ընդգրկի երեխաների գործունեության գրեթե բոլոր տեսակները:

II ԳԼՈՒԽ

Հետազատական աշխատանքի ընթացքը

Հետազոտության նպատակով անցկացված պարապմունքի ընթացքում փորձել բացահայտել սաների մոտ հայրենաճանաչողության ձևավորման կարևորությունը , որպես թիրախային խումբ ընտրելով միջին խումբը՝ դիտարկելով տախիքային

առանձնահատկությունները ու ընտրված խորը թեմային հասանելիությունը այդ երեխաների մոտ:

Աշխատանքս պլանավորել եմ համալիր ծրագրով , հաշվի առնելով տարիքային չափորոշչային զարգացման ոլորտը, կիրառել եմ ԽԻԿ- համակարգը:

Պարապմունքը անցկացման համար որպես միջավայր ընտրվել է խմբասերյակը, իսկ պարապմունքը արձանագրվել է մեթոդիստի կողմից:

Պարապմունքի հագեցվածությունը՝ նյութեր և սարքավորումներ – Power Point շնորհանդես, դրոշ, զինանշան, մանր և խոշոր կառուցողականներ, գլուխկոտրուկներ, նկարներ տեսարժան վայրերով, կրծքանշաններ:

2.1. Հայրենաճանաչողական, նպատակային պարապմունքի պլան

Հետազոտության ընթացքը և պարապմունքի պլանը ներկայացնեմ ստորև.

Թեմա - ԻՄ ՏՈՒՆ, ԻՄ ՔԱՂԱՔ, ԻՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Պարապմունքի տեսակը - գրույց պարապմունքի ընթացքում:

Նպատակը – Երեխաներին ծանոթացնել ,հստակեցնել և ամրապնդել միջին խմբի սաների գիտելիքները ՀՀ վերաբերյալ, մասնավորապես՝ հայրենիքի քարտեզի , ՀՀ դրոշի, զինանշանի, օրհներգի մասին տեսարժան վայրերին: Արթուն պահել հայրենասիրական, ազգային ոգին: Զարգացնել խոսքը, դարձնել կապակցված, լավացնել և ճիշտ կառուցել հաղորդակցման հմտություններ, սերմանել սիրո զարգացում հայրենի քաղաքի, հայրենիքի հանդեպ:

Անհրաժեշտ նյութերը, օգտագործվելիք հիմնական պարագաները - Հայաստանի քարտեզ, գլոբուս, եռագույն դրոշներ, զինանշան, քարեր,ճյուղեր, պրոյեկտոր, մեքենայի ղեկ, ինքնաշեն երթուղային ավտոմեքենա, նկարչական թղթեր, գունավոր մատիտներ և թղթեր, սոսինձներ, լաթի կտորներ, տեսարժան վայրերի նկարներ, ազգային տարազ և հնություն ներկայացնող իրեր և առարկաներ,հեռախոս:

Խթանման փուլ

Ընթացքը - Առավուտյան հանդիպում և զրույց: Պարապմունքի ընթացքը ճիշտ ապահովելու համար երեխաների հետ խմբասենյակից երգելով գնում ենք մանկապարտեզի բակ, որտեղ երեխաների հետ կազմակերպված զրույցի ժամանակ բացատրում են բակը, փողոցը մաքուր պահելու անհրաժեշտությունը (էկոլոգիական դաստիարակություն) և որ բակից է սկսում հայրենիք մաքրությունը: Փոքր-ինչ աշխատում ենք, հավաքում գեղեցիկ քարեր, տերևներ, ճյուղեր և վերադառնում:

Մեթոդ՝ մտազրոհ, զրույց:

Դաստիարակ՝

-Մեր խաղն ավարտվում է,

Աշխատանքը սկսվում է,

Մենք քրտնաջան աշխատելու ենք,

Ինչ-որ բան սովորելու ենք:

Ներածական զրույց:

Դաստիարակ՝ - Այսօր մենք կխոսենք մեր հրաշալի **քաղաք մասին:**

Գիտե՞ք ինչու է կոչվում այն վայրը, որտեղ շատ մարդիկ են ապրում անվանում **քաղաք:** Ասա բառը «**քաղաք**», ուշադիր լսեք այս բառը: Երեխաներ, ի՞նչ է մեր **քաղաքի** անունը :

Երեխաներ՝ - **Մեղրի:**

Դաստիարակ՝

-Ճիշտ: Ի՞նչ է են այն մարդկանց անունները, ովքեր ապրում են այս **քաղաք:**

Երեխաներ՝ - Մեղրի քաղաքի բնակիչներ:

Դաստիարակ՝

- Երեխաներ, ուրեմն ինչ է դա՞ **քաղաք:** Սա այն վայրն է, որտեղ շատ մարդիկ են ապրում:

Ո՞րտեղ են ապրում մարդիկ: Հենց տներում է: Կան տարբեր տներ, և դրանք կոչվում են այլ կերպ՝ փայտե, աղյուս, պանել: Ինչպե՞ս եք հասկանում այս անունները:

Փայտե տները փայտից կառուցված տներ են, աղյուսե տները՝ աղյուսից, պանելային տները՝ բլոկներից: Տները կարող են լինել մեկ հարկանի կամ բազմահարկ: Ինչպե՞ս եք դա հասկանում:

Երեխաները պատասխանում են:

Դաստիարակ՝ Ինչպե՞ս է կոչվում այն տունը, որն ունի 2 հարկ:

Երեխաները պատասխանում են՝ Երկհարկանի:

Իսկ ի՞նչ կասեք 3,4,5,6,7,8 հարկ ունեցող տան մասին: *(Երեխաները պատասխանում են):*

Դաստիարակ՝ Երեխաներ, մեր **քաղաքի մեջ** կան բազմաթիվ տարբեր

շինություններ: Ես ձեզ հանելուկներ կպատմեմ, և մինչ դուք կռահեք, դուք կանվանեք այդ շենքերը:

Մեծ, ընդարձակ, լուսավոր տուն:

Այնտեղ շատ լավ տղաներ կան:

Նրանք գեղեցիկ են գրում և կարդում:

Երեխաները նկարում և հաշվում են: *(Դպրոց)*

- Մեր կյանքի համար անհրաժեշտ ինչ շենքեր են գտնվում մեր **քաղաքի մեջ**:
Երեխաները պատասխանում են - Մանկապարտեզներ, թանգարաններ, ուստիկանական բաժանմունքներ, հրշեջ...

Ֆիզկուլտուրայի թույլ

Մենք **քայլում ենք քաղաքով** *(Երեխաները քայլում են տեղում)*

Լույս են տալիս, շարժվում են *(գլուխը շրջում է ձախ, աջ)*

Լուսացույցներ, մեքենաներ*(ձեռքերը առաջ, կողքեր)*

Տոնավաճառ, խանութներ(ձեռքերը վեր, վար)

Հրապարակ, փողոցներ, (իրանը շրջվում է ձախ, աջ)

Եվ ծառեր, և թփեր(ձգվել է ոտքի ծայրերին, նստել)

Իմաստի ընկալում

Երեխաները նստել են կիսաշրջանաձև :

Բարձրաձայն ընթերցանություն՝ Սարմեն «Իմ հայրենիքը » : Ասույթներ, հանելուկների գուշակում հայրենիքի մասին:

Դաստիարակ՝

-Եկեք ճամփորդենք: Մոռացել ենք ճանապարհը: Երեխաներ ինչպես լուծենք այս հարցը:

Լսել երեխաների պատասխանները:Դժվարանալու դեպքում օգնել երեխաներին:

Դիմեցինք հեռախոսի օգնությանը:

Զրույց, հարց ու պատասխան կազմակերպելու համար ես գրատախտակին տեղադրել << խորհրդանիշները, մեր հայրենիքի տեսարժան վայրերի պատկերներով նկարներ և երեխաներին առաջարկել այդ նկարների շուրջ:

Power Pint ծրագրի օգնությամբ պատրաստել շնորհանդես, որը կազմած կլինի մեր քաղաքի , << տեսարժան վայրերի նկարներից: Տեսաֆիլմի դիտումով շարունակել ճամփորդությունը նվիրված հայրենաճանաչողությանը:

Կշռադատման փուլ

Խաղ.- «Կազմել շրջան»

Նկարագրել բակից հավաքած քարերը և ծառի ճյուղերը:

Լսել երեխաների տեսակետները:

Խաղ քարերով և ճյուղերով.

Դաստիարակ.- Լինենք քարի պես ամուր և մեր փնջած ճյուղերի պես միասնական:

Աշխատանք ենթախմբերով.- I խումբը՝ նկարել հայրենիք , II խումբը՝ ծեփակերտի եռագույն դրոշ, III խումբը՝ խճանկար եռագույն դրոշ:

Աշխատանքները փակցնել պատին

Քննարկել ,վերջում խրախուսել երեխաներին:

Մեթոդիստի դիտարկում

Պարապմունքի անցկացման վերաբերյալ դիտողություններ և առաջարկություններ չկան: Պարապմունքը կազմակերպված էր հայրենաճանաչողական կետերի ճիշտ շեշտադրմամբ, տարիքային առանձնահատկությունների ու թեմայի խորության աստիճանի ճիշտ ընտրությամբ: Կարևորում եմ ու ընդգծել հատկապես այն փաստը, որ միջին խմբի երեխաների մոտ հայրենաճանաչողությունը դաստիարակի սկսում է հենց հայրենի քաղաքի , ծննդավայրի շեշտադրումով: Ամփոփելով ասեմ ,որ դաստիարակը պարապմունքից հետո գրանցեց հետևյալ արդյուքները.

- ✓ Թեմատիկ զրույցի միջոցով զարգացրեց երեխաների կապակցված խոսքը, ստեղծագործական միտքը:
- ✓ Դաստիարակեց սիրո և հպարտության զգացում:
- ✓ Սովորեցին օգտագործել պատկերավոր բառեր և արտահայտություններ հայրենիքի մասին:
- ✓ Պարապմունքի ընտրված դիդակտիկ նյութերը համապատասխանում էր թեմային:
- ✓ Դաստիարակի կողմից շատ կարևոր թեմա էր ընտրված , քանի որ հայրենաճանաչման առաջին սերմերը ցանվում են նախադպրոցական հաստատությունում:

2.2. Ուսումնաճանաչողական, թեմատիկ, մշակութային այց-էքսկուրսիայի պլանի ներկայացում :

Հայրենաճանաչության զարգացման տեսանկյունից երեխաների համար կարևոր ու մեծ նշանակություն ունեն էքսկուրսիաները, ինչպես նաև հայրենասիրական, մշակութային ուղղվածություն ունեցող այցերը: Դրանք կնպաստեն նախադպրոցականների մոտ հայրենասիրական դաստիարակության զարգացմանը:

Հաշվի առնելով երեխաների տարիքային առանձնահատկությունները ու պարապմունքի արդյունքում կատարած իմ դիտարկումները, եղանակային պայմանները նախատեսում եմ թեմատիկ, ուսումնադաստիարակչական , ուսումնաճանաչողական այց – էքսկուրսիան կատարել գարնանը: Կարծում նաև, որ այս մի քանի ամիսների ընթացքում երեխաների մոտ վերոհիշյալ հայրենաճանաչողական պարապմունքների անցկացումը ավելի կբարձրացնի հայրենաճանաչողական, հայրենասիրական մակարդակը ու այց-էքսկուրսիան կլինի ավելի արդյունավետ:

Նախատեսվող, կայանալիք այց-էքսկուրսիայի կազմակերպման գործընթացը և նախատեսվող աշխատանքները.

Այց-էքսկուրսիան կազմակերպելու նպատակով գարնանը նախատեսվում է իրականացնել *ուսումնաճանաչողական, թեմատիկ, մշակութային այց-էքսկուրսիա* դեպի Մեղրու տարածաշրջանում գտնվող պատմական կարևոր նշանակություն ունեցող վայրեր:

Նախնական մշակված սցենարի համապատասխան պետք է նկարահանվի էքսկուրսիա-այցը, ինչը հնարավորություն կտար երեխաների մասնակցությամբ ունենալ փոքրիկ տեսաֆիլմ, որը կունենար թեմատիկ ու հայրենասիրական բնույթ: Կազմակերպչական փուլում գաղափարի իրագործման , էքսկուրսիան ըստ մշակված պլանի իրագործելու, աջակցելու համար կդիմենք մանկապարտեզի տնօրինությանը և ծնողներին, դրանով իսկ ամրապնդելով մանկապարտեզ – ծնող կապի ամրապնդմանը:

Սկզբնական քայլը կլինի էքսկուսիայի քարտեզի կազմումը՝ հաշվի առնելով այցելության վայրերի տեղակայությունը: Էքսկուրսիայի մի մասը պետք է գնալ ոտքով, իսկ մյուս մասը ավտոբուսով՝ հաշվի առնելով տեսարժան վայրերի միջև հեռավորությունը: Երեխաներին ուղեկցող թիմի կազմում նախատեսվում է ընդգրկել դաստիարակներին, ծնողկոմիտեի ներկայացուցիչներին, մանկապարտեզի ներկայացուցիչին և դպրոցից հրավիրված պատմության ուսուցչուհուն (ով նաև հուշարձանների, պատմամշակութային արժեքների պահպանման գործում ունի մասնակցություն):

Առաջին հանգրվանը պետք է լինի 17-րդ դարում կառուցված գմբեթավոր եկեղեցիների շարքից Մեղրու Սուրբ Հովհաննես (Մեղրու վանք) եկեղեցին: Այցը բովանդակալից, ուսուցողական, հետաքրքիր դարձնելու համար պատմության ուսուցչուհին պետք է ներկայացնի փոքրիկ իրազեկող դասախոսություն՝ վանքային համալիրի պատմության մասին: Պատմությունը ներկայացնելուց հետո պետք է կազմակերպել ազատ զրույց՝ աստիճանաբար տանելով հայրենասիրական արժեքների ուղղությամբ, ինչպիսին է, օրինակ, սերը և հարգանքը մեր հայրենիքի, նրա պատմության ու հոգևոր ու մշակութային ժառանգության նկատմամբ: Ապա պետք է շրջել վանքում, մոմ վառել, աղոթել ու միասին ասել տերոնական աղոթքը:

Կարևորում են նշել նաև այն փաստը, որ ավտոբուսում գտնվելու ժամանակը արդյունավետ և օգտակար օգտագործելու նպատակով կարծում են երեխաների հետ կարելի է կազմակերպել խմբային քննարկում և ամփոփել տպավորությունները՝ ամբողջացնելով գիտելիքները հարցերի միջոցով.

- Ո՞ր քաղաքում ենք մենք հիմա գտնվում: - ՀՀ ո՞ր մարզի կազմի մեջ է այն մտնում: - Ի՞նչ գիտեք Գեղարդավանքի մասին: - Ինչու՞ ենք մենք՝ հայերս, այցելում եկեղեցի: - Ուրիշ ի՞նչ եկեղեցիներ գիտեք մեր քաղաքում և Հայաստանի ուրիժ քաղաքներում: -Այցելե՞լ եք մեծահասակների հետ այլ եկեղեցիներ:

Հարազատ քաղաքը բացահայտելը, հայրենիքի ճանաչելու մտքով ոգեշնչված շարժման ուղղությունը պետք է ուղղել դեպի Մեղրու բերդ, որը համարվում է հայկական

ճարտարապետական հուշարձան՝ տեղակայված Մեղրի քաղաքի շրջակա լեռնաշղթայի վրա : Գիտելիքի ամբողջացման այս փուլի ամփոփիչ հարցերը հետևյալն էր.

- Ի՞նչ սովորեցիք այսօր ու ի՞նչ տեսաք: - Ի՞նչն ամենաշատ հետաքրքրեց : - Կցանկանայի՞ր ք կրկին այցելել այստեղ: - Սիրու՞մ եք ձեր քաղաքը ու ձեր հայրենիքը:

Հայրենաճանաչողական բնույթ կրող էքսկուրսիայի վերջին կանգառը պետք է լինի Արաքս գետը: Նպատակը հետևյալն էր. Հայաստանի հարավային դարպասը համարվող Մեղրի քաղաքի ուժը, գեղեցկություն երեխաներին հասցնելը: Արաքս գետի մասին խոսելու, տեսնելու, հիանալու համար բնության գրկում գեղեցիկ վայր կա, ուր նախատեսվում է կազմակերպել երեխաների հանգստանալը: Մշակված ամփոփիչ հարցերը գեղեցիկ բնության, աննկարագրելի հիանալի տեսարանի գրկում այսպիսին պետք է լինեն.

- Ի՞նչ գիտեք գետերի, լճերի, ծովերի , օվկիանոսների մասին: - Ի՞նչ գետերի, լճերի անուններ գիտեք: - Կցանկանայի՞ր ք գնալ ինչ-որ վայր, որտեղ գետ կամ լիճ կա : - Ի՞նչ գիտեք Արաքս գետի մասին:

Միջին խմբի սաների համար նախատեսվող առաջիկայում կազմակերպվելիք էքսկուրսիա-այցի ժամանակ նրանք պետք է ծանոթանան Մեղրիի եկեղեցիներից մեկի պատմությանը, շրջեն ու ծանոթանան մեր հայրենիքի պատմամշակութային հուշարձաններից մեկին՝ Մեղրու բերդին, և վերջում բնության գրկում հանգիստ վայելեն՝ հիանալով Արաքս գետի գեղեցկությամբ:

Իսկ արդյունքը պետք է լինի այն, որ երեխաները դառնան ավելի հայրենաճանաչ ու հայրենասեր, ավելի սիրեն իրենց քաղաքը ու ևս մեկ թելով կապվեն իրենց հարազատ ծննդավայրին ու հայրենիքին:

էքսկուրսիան սկզբից մինչև վերջպետք է նկարահանել որպես տեսաֆիլմ, որտեղ գլխավոր դերերում մեր երեխաներն են:Մոնտաժման փուլը ավարտելուց հետո նախատեսվում է անցկացնել հայրենաճանաչողական, հայրենասիրական թեմայով բաց դաս-պարապմունք և տեսաֆիլմը մեծ էկրանի վրա ցուցադրել:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտական աշխատանքի ընտրված թեման շատ մեծ նշանակություն ունի առաջին հերթին ինձ համար որպես հայ, որպես հայ սերունդ դաստիարակող անձի, հետո արդեն նախադպրոցական տարիքի յուրաքանչյուր երեխայի համար: Հայրենաճանաչողության և հայրենասիրության մասին կարելի է խոսել երկար, քանզի թեմաները խորն են ու հարազատ : Ուստի ցանկանում եմ ուղղակի ներկայացնել այն եզրահանգումները , որին ես հասա հետազոտական աշխատանքի ուսումնասիրությունների ընթացքում.

1. Հայրենաճանաչողությունը ու հայրենասիրությունը պետք է դարձնել բնավորության կայուն գիծ, իսկ հայրենասիրությանը նվիրված պարապմունքները՝ ավանդական:

2. Հաճախակի դարձնել հայրենասիրական և այլ արժեքներ սեմանող ոչ միայն ուսումնական պարապմունքները, այլև այս համատեքստում էքսկուրսիաները, թեմատիկ այցերը, զբոսանքները: Արդյունքում նախադպրոցական հաստատության յուրաքանչյուր սան ավելի լավ կճանաչի իր ծննդավայրը, իր հայրենիքը, մոտիկից կշփվի հայրենիքի կարևոր արժեքների հետ, պատկերացում կկազմի մշակույթի, արվեստի, ազգային ավանդույթների մասին:

3. Օգտագործելով մանկավարժական փորձը, հմտությունները փորձել կիրառել նոր մեթոդներ ու նորամուծություններ հայրենիքին վերաբերող թեմաները ավելի մատչելի, հասանելի ու երեխաների համար ավելի դյուրին դարձնելու համար:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հաշվի առնելով, որ Մեղրի քաղաքը բավականին հեռու է գտնվում ՀՀ տարբեր քաղաքներում գտնվող պատմական, մշակութային արժեքներից, հուշարձաններից ու տեսարժան վայրերից, առաջարկում եմ մեր տեսաֆիլմ նկարահանելու փորձով կիսվենք այլ քաղաքներում գործող մակնակապրտեզների դաստիարակների հետ: Արդյունքում կհասնենք հետևյալին. ՀՀ տեսարժան վայրերին, քաղաքներին վերաբերող տեսաֆիլմեր կունենանք ու փոխանակվելով այդ տեսաֆիլմերով այլ

մանկապարտեզների հետ ու դրանք երեխաներին մանկապարտեզում ցուցադրելով կունենանք երկու կարևոր դրական արդյունք.

- ✓ կօգտագործենք SS, կհավաքենք մեր տպավորությունները ու հուշերը մեկ ֆիլմում, երեխաները կդառնան անմիջական մասնակիցներ՝ ձեռք բերելով փորձ ու հմտություններ: Կարծում եմ այս տարբերակով առաջադրված թեմայի շուրջ ավելի կմեծանա հետաքրքրությունը երեխաների մոտ :
- ✓ փորձի ու տեսաֆիլմի փոխանակման արդյունքում կստեղծվի կապ ու համագործակցություն, իսկ տեսաֆիլմի ցուցադրությունը մանկապարտեզում մեծ էկրանի վրա կլրացնի տեսարժան վայրերից հեռու գտնվելու բացը:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. **«Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչ»:**
2. «Նախադպրոցական կրթության մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 17, կետ 7:
3. Ա. Տեր-Գրիգորյան, Գործնական աշխատանքները բացատրական ընթերցանության դասերին, Երևան, 1963:
4. Յու. Ամիրջանյան, «Մանկավարժություն», Երևան, 2005, էջ
5. Այլընտրանքային մոդելներով 5-6 տարեկան երեխաների նախադպրոցական կրթության կազմակերպումը: /Դաստիարակի ուղեցույց/, Երևան 2010թ.
6. Ս. Չիբուխյան, Լ. Սարգսյան «Մայրենի լեզվի պարապմունքներ մանկապարտեզի ավագ խմբում», Երևան 2011թ.